

Procesevaluatie van een proefimplementatie

STAP als praktijkvoorbeeld

Tom Van Daele
Prof. dr. Omer Van den Bergh
Prof. dr. Dirk Hermans
Prof. dr. Chantal Van Audenhove

Studiedag SWVG
Leuven, 2 december 2010

- STAP, **ST**ress **AanP**akken
- Psycho-educatief lesprogramma over stress ter preventie van angst en depressie
  - in 3 steunpuntregio's van mei – juni 2010

- **Cursus**
  - Stress Control in Glasgow
  - Stressbeheersing in Vlaanderen
- **Doel**
  - Verstrekken van informatie en aanleren technieken om stress onder controle te houden
- **Opbouw**
  - Zes sessies van 120 minuten

- **Cave: Cursus + onderzoek ≠ Cursus**
- **Effectiviteitsstudie**
  - Wat is het effect van deelname op klachten van stress, angst, depressie, piekeren ...
- **Procesevaluatie**
  - Inzicht in verloop van de implementatie

- Procesevaluatie
  - Inzicht in verloop van de implementatie
- Vraagstelling
  - Verloop
  - Correcte implementatie
  - Tevredenheid
  - Succes- en faalfactoren
  - Aanbevelingen
- Methode
  - Registreren stappen
  - Observaties tijdens cursus
  - Tevredenheidsonderzoek
  - Interviews lesgevers

- Implementatie
- Tevredenheid
- Invloedsfactoren
- Conclusies
- Aanbevelingen

STAP 1: voorbereidende fase

- april '09- augustus '09
  - Selectie op basis van concept mapping
- augustus '09 – september '09
  - Lokale partners

- oktober '09 – december '09

website

folder

- + intranet, infobladen, toelichting op vergaderingen, ATV ...

Implementatie

- december '09
  - Trainingsdag lesgevers
- januari '10 – maart '10
  - Annulatie
  - Aanpassingen
    - Communicatie
    - Inschrijvingsgeld
  - Bijkomende inspanningen
- april '10
  - Communicatie naar scholen & bedrijven

Implementatie

STAP 2: uitvoerende fase

- mei '10
  - Implementatie volgens training en richtlijnen
  - Beperkt afgeweken
    - Opstelling
    - Aanvangsmoment

Tevredenheid

- Interviews met lesgevers
  - *Hoe heeft u de cursus ervaren, ziet u mogelijkheden tot verbetering?*
  - *Ziet u potentieel in deze cursus om breder verspreid te worden?*
  - *Zijn er voorwaarden waaraan moet worden voldaan, om een succesvolle implementatie te garanderen?*

Tevredenheid

- *Hoe heeft u de cursus ervaren, ziet u mogelijkheden tot verbetering?*
  - 2 weken tussen les 1 & 2
  - Meer interactie
  - Meer focussen op probleemoplossende vaardigheden
  - Huiswerkopdrachten tijdens les introduceren
  - Informatie rond doorverwijzing

Tevredenheid

- *Ziet u potentieel in deze cursus om breder verspreid te worden?*
  - Ja, zelf positief ervaren
  - Ook positieve reacties van cursisten
  - Overtuigd van meerwaarde
    - Niet enkel voor deelnemers
    - Ook als deel van huidig aanbod GGZ

Tevredenheid

- *Zijn er voorwaarden waaraan moet worden voldaan, om een succesvolle implementatie te garanderen?*
  - Structurele inbedding
  - Betrekken huisartsen
  - In plaats van ad-hoc samenwerkingen, mutualiteiten als verspreidingskanalen overwegen
  - Aansluiten bij eerder preventiewerk, cfr. 'Fit in je hoofd'.

Tevredenheid

- *Schriftelijke bevraging deelnemers*
  - *Zijn cursisten tevreden van hun deelname aan de cursus?*
  - *Welke onderdelen van de cursus ervaren deelnemers als een bijzondere hulp?*
  - *Wat zouden cursisten graag anders zien aan de cursus?*

Tevredenheid

- *Zijn cursisten tevreden van hun deelname aan de cursus?*

	1	2	3	4	5
Inhoud					
De cursus voldeed aan mijn verwachtingen	4%	9%	18%	39%	30%
De inhoud is bruikbaar voor mij	2%	11%	9%	41%	38%
Ik heb nu een goede kennis van de inhoud	0%	7%	11%	57%	25%
Werkwijze					
De lesgever verstrekte duidelijke informatie	2%	2%	5%	25%	67%
De lesgever bracht de inhoud boeiend	9%	0%	11%	26%	54%
De deelnemersgroep was goed van grootte	4%	5%	14%	30%	47%
Ik voelde mij op mijn gemak bij de andere deelnemers	5%	4%	21%	28%	42%
Documentatie en infrastructuur					
Ik ben tevreden over de cursusmap	4%	2%	5%	23%	67%
De locatie was goed bereikbaar	2%	0%	7%	23%	68%
De ruimte was geschikt voor de cursus	4%	4%	19%	23%	51%

1 = helemaal oneens, 5 = helemaal eens

- *Welke onderdelen van de cursus ervaren deelnemers als een bijzondere hulp?*

	1	2	3	4	5
Sessie 1 - Leren over stress	6%	6%	22%	24%	42%
Sessie 1 - Ken je vijand	6%	4%	16%	36%	38%
Sessie 2 - Je lichaam beheersen	2%	8%	6%	36%	48%
Sessie 3 - Je gedachten beheersen	4%	2%	6%	39%	49%
Sessie 4 - Beheersen van je acties	6%	2%	13%	43%	36%
Sessie 5 - Beheersen angst en paniek	8%	22%	22%	31%	16%
Sessie 5 - Beheersen van je slaapproblemen	10%	20%	8%	32%	30%
Sessie 6 - Beheersen depressieve gevoelens	2%	15%	15%	34%	30%
Sessie 6 - Beheersen van je toekomst	2%	7%	22%	29%	40%

1 = helemaal oneens, 5 = helemaal eens

- *Wat zouden cursisten graag anders zien aan de cursus?*

- Meer toegepast
- Ruimte voor interactie
- Aangepaste tijdsindeling

- **Concluderend**
  - Kleine wijzigingen
    - Twee weken tussen les 1 & 2
    - Interactie introduceren
    - Huiswerkopdrachten aanvangen tijdens les
  - Grote wijzigingen
    - Aanpassen delen depressie, angst, burn-out
    - Koppelen aan bestaande campagne

- **Twee centrale vragen**
  - *Welke zijn de kenmerken van de opzet?*
  - *Beïnvloeden deze kenmerken de beslissing van een individu om aan de cursus deel te nemen?*

STAP 1: theoretisch kader

- Persuasion Communication Matrix
+ Diffusie van Innovatie Theorie

- Determinanten non-participatief gedrag
  - Karakteristieken van de gebruiker
  - Karakteristieken van de interventie
  - Karakteristieken van de bron

McGuire, 1985 / Rogers, 2003 / Azjen, 1988

STAP 2: toegepast theoretisch kader

- Karakteristieken van de doelgroep
  - 29% Vlamingen werkstress
  - 7,3% werklozen
  - Gevaar chronische stress
  - = duidelijk draagvlak

- Karakteristieken van de interventie
  - Verbonden aan wetenschappelijk onderzoek
  - Wijdverspreide folder
    - Te beschrijvend
    - Kanalen echter wel aanwezig
  - Concept van cursus volgen goed ingeburgerd
    - Tijdens de werkuren?

- Karakteristieken van de bron
  - Partners
    - Organisaties uit het praktijkveld
    - Bekend bij het algemene publiek
    - Bereiken het algemene publiek vlot
  - SWVG
    - Onderzoeksinstantie
    - Weinig bekend

- Mogelijke verklaring lage opkomst

Conclusies

- **Cursus succesvol ingevoerd**
  - Goed onthaald
    - Zowel door lesgevers
    - Als door cursisten
- **Twee aandachtspunten**
  - Verder verfijnen cursusopzet & -inhoud
  - Beter bereiken potentiële deelnemers
    - CAVE: onderzoek
    - Maar ook: communicatie verder stroomlijnen met meer kanalen en meer aantrekkelijke boodschap

Aanbevelingen

- **Effectiviteit cursus buiten beschouwing**
  - Pas ten volle te beoordelen na follow-up
  - Focus nu op aanloop naar en verloop van interventie
- **Voornaamste probleem = bereik**
  - **Oplossing voor preventie in de GGZ**
    1. Inbedden in structuren/ Eerstelijnspsycholoog
    2. Draagvlak creëren

Aanbeveling 1

- **Inbedden in structuren**
  - Inschrijven in jaarplannen, vrijmaken budgetten, accenten leggen...
  - Als valabele partner in (preventieve) GGZ profileren
- Vereist bijkomende budgetten
- **MAAR, structuur huidige (G)GZ = op maat van curatieve logica**

Aanbeveling 1

- **Eerstelijnspsycholoog**
  - Cfr. Tussentijds rapport Werkgroep 6 GGZ in kader van conferentie eerstelijns-ggz
  - Past binnen vooropgesteld takenpakket
    - 'informatieverstrekking over psychische problemen'
      - ... ofwel zelf als lesgever
      - ... ofwel doorverwijzen naar bestaande initiatieven waar mogelijk
- Vereist bijkomende budgetten en (bij)scholing professionals, via basisopleiding + eventueel postgraaduaat

Aanbeveling 1

- Bijkomende budgetten
    - Niet evident
    - Herverdeling = optie
    - Denkoefening obv schatting
      - Budget GGZ = 10% gezondheidszorg
      - Verdeling budget GGZ
        - 83% residentieel
        - 17% ambulante
      - Preventie: maximaal 1%
- 1% GGZ-budget (0,1% GZ) bijkomend naar preventie = verdubbeling middelen

WHO, 2010 / Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, 2010/ Zorgnet Vlaanderen, 2010

Aanbeveling 2

- Draagvlak creëren bij algemeen publiek
  - Eerste stap al gezet met 'Fit in je hoofd'
  - Maar, om attitudes te wijzigen, zijn bijkomende inspanningen vereist
  - Logisch vervolg
    - Fit in je hoofd continueren, evolueren naar portaal
    - Gebruiken als doorstart voor meer gerichte en specifiekere vormen van preventie

“Het zal een kwestie worden om de cursus samen met geloofwaardige, betrouwbare partners te organiseren en de beschikbaarheid van dit aanbod duidelijk te communiceren naar een gemotiveerde doelgroep”